

**Memorandwm Esboniadol ar gyfer Gorchymyn Deddf Cydraddoldeb 2010
(Awdurdodau Cyhoeddus sy'n ddarostyngedig i Orchymyn Dyletswydd
Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus) (Cymru) 2021**

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Adran Llywodraeth Leol Llywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r Gorchymyn uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Gorchymyn Deddf Cydraddoldeb 2010 (Awdurdodau Cyhoeddus sy'n ddarostyngedig i Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus) (Cymru) 2021.

Julie James AS
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol

23 Chwefror 2021

1. Disgrifiad

Mae Gorchymyn Deddf Cydraddoldeb 2010 (Awdurdodau Cyhoeddus sy'n ddarostyngedig i Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus) (Cymru) 2021 yn diwygio Rhan 2 o Atodlen 19 i Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i ddarparu bod cyd-bwyllgorau corfforedig a sefydlir gan reoliadau a wnaed o dan Ran 5 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn ddarostyngedig i ddarpariaethau Deddf Cydraddoldeb 2010 lle y bo'n berthnasol.

Daw'r darpariaethau hynny i rym ar 1 Ebrill 2021.

2. Materion sydd o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau

Bydd y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau am nodi bod y Gorchymyn hwn yn diwygio Deddf Cydraddoldeb 2010 er mwyn gwneud Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn ddarostyngedig i Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus o fewn y Ddeddf honno. Mae'r Gorchymyn yn rhan o becyn o offerynnau sy'n sail i sefydlu Cyd-bwyllgorau Corfforedig. Bwriedir gwneud rheoliadau ychwanegol fel rhan o'r pecyn ehangach o offerynnau i sicrhau bod Cyd-bwyllgorau Corfforedig hefyd yn ddarostyngedig i'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol o fewn y ddeddf. Mae'r dull hwn yn cyd-fynd â'r dull graddol o ddatblygu rheoliadau'r Cyd-bwyllgor Corfforedig. Mae'r dull graddol yn blaenoriaethu'r dyletswyddau hynny, megis Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus, sy'n rheoli sut mae Cyd-bwyllgor Corfforedig yn sefydlu ei hun ac y mae gofyn iddynt fod yn gymwys i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig pan sefydlir ef neu cyn gynted â phosibl wedi hynny. Bydd y ddyletswydd economaidd-gymdeithasol yn cael ei chymhwyso i Gyd-bwyllgorau Corfforedig cyn i'w dyletswyddau sylweddol ddechrau mewn perthynas â Chynllunio Datblygu Strategol, Cynllunio Trafnidiaeth a'r swyddogaeth Llesiant Economaidd (a fydd yn dechrau yn 2022).

3. Y cefndir deddfwriaethol

Mae'r pwerau sy'n galluogi'r Gorchymyn hwn i gael ei wneud wedi'u cynnwys yn adran 151(2) o Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Mae adran 151(2) yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru ddiwygio drwy Orchymyn y rhestr o Awdurdodau Cymreig Perthnasol y mae Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (adran 149) o fewn Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gymwys iddynt.

Bydd y Gorchymyn hwn yn ddarostyngedig i'r weithdrefn penderfyniad cadarnhaol yn y Senedd yn rhinwedd adran 209(2) a (3)(b) o Ddeddf Cydraddoldeb 2010).

Yn amodol ar gymeradwyaeth y Senedd, bydd y Gorchymyn yn cael ei wneud gan y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol ac yn dod i rym ar 1 Ebrill 2021.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Mae Gorchymyn Deddf Cydraddoldeb 2010 (Awdurdodau Cyhoeddus sy'n ddarostyngedig i Orchymyn Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus) (Cymru) 2021 ("Gorchymyn diwygio") yn diwygio Rhan 2 o Atodlen 19 i Ddeddf Cydraddoldeb

2010. Mae'r Gorchymyn diwygio yn darparu bod Cyd-bwyllgorau Corfforedig a sefydlir o dan Ran 5 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn ddarostyngedig i ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (Adran 149) o Ddeddf Cydraddoldeb 2010.

Mae'r Gorchymyn diwygio yn rhan o becyn o welliannau i ddeddfwriaeth a fydd yn sail i bob Cyd-bwyllgor Corfforedig ac yn rhoi'r fframwaith deddfwriaethol angenrheidiol ar waith ar gyfer gweinyddu a llywodraethu Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn effeithiol.

Mae Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn gyrff corfforedig, a sefydlir drwy reoliadau, ac maent yn cynnwys y prif gynghorau hynny yng Nghymru a bennir yn y rheoliadau sefydlu. Mewn rhai amgylchiadau, mae awdurdodau Parciau Cenedlaethol yng Nghymru hefyd wedi'u cynnwys mewn Cyd-bwyllgor Corfforedig. Mewn achosion o'r fath bydd hyn hefyd yn cael ei nodi yn rheoliadau perthnasol sefydlu'r Cyd-bwyllgor Corfforedig.

Y bwriad cyffredinol wrth sefydlu Cyd-bwyllgorau Corfforedig yw y bydd Cyd-bwyllgor Corfforedig yn cael ei drin fel rhan o'r 'teulu llywodraeth leol' neu fel aelod ohono ac y bydd i raddau helaeth yn ddarostyngedig i'r un pwerau a dyletswyddau ag awdurdodau lleol, neu bwerau a dyletswyddau tebyg i awdurdodau lleol, yn y ffordd y maent yn gweithredu ac yn cael eu llywodraethu.

Nod y Gorchymyn diwygio yw sicrhau bod Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn ddarostyngedig i Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus o fewn Deddf Cydraddoldeb 2010. Y bwriad yw y bydd Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn ddarostyngedig i nifer o'r dyletswyddau yn Neddf Cydraddoldeb 2010. Er enghraifft, mae Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Cyffredinol) (Cymru) 2021 sy'n cydfynd â'r gorchymyn hwn yn diwygio adran 59 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i sicrhau bod aelodau Cyd-bwyllgor Corfforedig yn cael eu trin yn gyfartal gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig. Bwriedir hefyd gymhwyso'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol o fewn Deddf Cydraddoldeb 2010 i Gyd-bwyllgorau Corfforedig cyn i'r swyddogaethau a arferir gan bob Cyd-bwyllgor gychwyn.

Mae'r diwygiadau yn y Gorchymyn hwn yn diwygio Rhan 2 o Atodlen 19 i Ddeddf Cydraddoldeb 2010 er mwyn ychwanegu Cyd-bwyllgorau Corfforedig at y rhestr o awdurdodau perthnasol y mae Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (o dan Adran 149 o'r Ddeddf honno) yn gymwys iddynt.

5. Ymgynghori

Mae adran 151(2) o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 yn darparu bod rhaid i Weinidogion Cymru, cyn gwneud rheoliadau gan ddefnyddio'r pŵer yn adran 151(2) o'r Ddeddf honno, ymgynghori â'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol.

Mae Gweinidogion Cymru wedi ymgynghori â'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yng Nghymru. Cytunodd y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yng Nghymru y byddai'n briodol i Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus fod yn berthnasol i Gyd-bwyllgorau Corfforedig.

Yn ogystal, ystyriwyd cymhwyso dyletswyddau ehangach cyrff cyhoeddus fel rhan o'r ymgynghoriad ar y Rheoliadau Sefydlu Cyd-bwyllgorau Corfforedig drafft a gynhaliwyd rhwng 12 Hydref 2020 a 4 Ionawr 2021. Yn unol â'r dull o drin Cyd-bwyllgorau Corfforedig fel rhan o'r 'teulu llywodraeth leol' cytunodd ymatebwyr y dylai Cyd-bwyllgorau Corfforedig fod yn ddarostyngedig i'r un dyletswyddau corff cyhoeddus â phrif gynghorau yng Nghymru – gan gynnwys Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus o fewn Deddf Cydraddoldeb 2010.

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol

Ni pharatowyd asesiad effaith rheoleiddiol ar wahân mewn perthynas â'r Gorchymyn hwn. Fodd bynnag, roedd yr asesiad effaith rheoleiddiol a oedd yn cyd-fynd â Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig y Canolbarth 2021, Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd 2021, Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig y De-ddwyrain 2021 a Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig y De-orllewin 2021 yn asesu'r costau a'r manteision posibl sy'n gysylltiedig â sefydlu'r Cyd-bwyllgorau Corfforedig drwy reoliadau. Wrth asesu'r costau a'r manteision posibl, mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn ystyried y bwriad polisi troswaol y dylid trin Cyd-bwyllgorau Corfforedig fel rhan o'r 'teulu llywodraeth leol' gan gynnwys dyletswyddau ehangach y sector cyhoeddus fel y rhai yn Neddf Cydraddoldeb 2010. Felly, ystyriwyd y costau sy'n gysylltiedig â chymhwyso Deddf Cydraddoldeb 2010 i Gyd-bwyllgorau Corfforedig fel rhan o'r asesiad effaith rheoleiddiol ar reoliadau'r Cyd-bwyllgor Corfforedig eu hunain.

Mae copi o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol sy'n cyd-fynd â Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig y Canolbarth (Cymru) 2021, Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig y Gogledd (Cymru) 2021, Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig y De-ddwyrain (Cymru) 2021 a Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig y De-orllewin (Cymru) 2021 ar gael fel rhan o'r dogfennau perthnasol sy'n cyd-fynd â'r rheoliadau hynny:

<https://senedd.cymru/media/asppuikv/sub-ld14134-em-w.pdf>.